

THE ROLE OF EXACT SCIENCES IN THE ERA OF MODERN DEVELOPMENT



KASBIY TA'LIMDA BO'LAJAK GID-TARJIMONLARDA LINGVISTIK VA KASBIY KOMPETENSIYANI RIVOJLANTIRISH METODOLOGIYASI

Zakirov Dilshod Rashidovich

O'zbek va xorijiy tillarni o'qitish markazi o'qituvchisi Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zbekiston, Toshkent

E-mail: Zakirovdilshod1989@gmail.com

Annotatsiya: Hozirgi vaqtda mehnat bozori mutaxassislarning kasbiy tayyorgarligiga qat'iy talablar qo'ymoqda. Bugun bizga shunchaki ijrochi emas, balki hozirgi vaziyatni boshqara oladigan, eng foydali ko'rinishni tanlay oladigan va kerakli natijalarga erisha oladigan professionallar kerak. O'zgaruvchan dunyoda ta'lim tizimi tashabbuskorlik, harakatchanlik, moslashuvchanlik, dinamizm va konstruktivlik kabi yangi fazilatlarini shakllantirishi lozim.

Kalit so'zlar: ko'nikma, malaka, instruktorlar, lingvistik kompetensiya, Kasbiy kompetensiya, kasbiy faoliyat, muloqotni tashkil etish, kommunikativ kompetensiya, psixologik qo'llab-quvvatlash, metodologiya, lingvo-professional.

Annotation: Currently, the labor market places strict requirements on the professional training of production. Today, we need professionals who are not just performers, but who can control the current situation, choose the most useful look and achieve what they want. In the changing world, the educational system should observe new features such as initiative, mobility, dynamism, dynamism and constructiveness.

Key words: Key words: master's degree, qualification, teacher, language competence, professional competence, professional activity, public organization, communicative competence, psychological support, methodology, linguistic professionalism.

Xalqaro hamkorlikning keng rivojlanishi va milliy aloqalarning kuchayishi turizm sohasida kadrlar tayyorlashni takomillashtirishni taqozo etmoqda. Ma'lumki, turizm mutaxassisi nafaqat kasbiy bilim, ko'nikma va malakaga ega bo'lishi, balki chet tili bo'yicha ham kasbiy tayyorgarlikka ega bo'lishi kerak. Shu bilan birga, mutaxassislarning, masalan, turizm bo'yicha menejerlar, instruktorlar yoki gid-tarjimonlarning til bilish darajasi talablarga javob berishi kerak. Shunday qilib, turizm mutaxassislari va, xususan, gid-tarjimonlar tayyorlashning zaruriy tarkibiy qismi ham kasbiy, ham lingvistik kompetensiyani shakllantirishdir. Kasbiy kompetensiya, umuman olganda, bo'lajak mutaxassislarning muvaffaqiyatli kasbiy faoliyatni amalga oshirish qobiliyatini va kasb asoslarini bilishini anglatadi.

Turistlarni muvaffaqiyatli psixologik qo'llab-quvvatlash uchun gid katta bilimga ega bo'lishi va turistlarning o'ziga xos xususiyatlariga, ularning yoshi va ijtimoiy tarkibiga moslashish qobiliyatiga ega bo'lishi kerak. Xorijlik sayyohlarni kuzatib borishdagi navbatdagi muammo gid-tarjimon lavozimlariga salohiyatli

THE ROLE OF EXACT SCIENCES IN THE ERA OF MODERN DEVELOPMENT



xodimlarni tanlab olish, ularni yanada rivojlantirish va malakasini oshirishdir. Zero, malakali kadrlar yetishmasligi turizm xizmatlari bozorida rivojlanish kuzatilmasligiga sabab bo'ladi. Gid-tarjimonlik faoliyati bilan shug'ullanish nafaqat oliy kasbiy ma'lumot, ish tajribasi, balki potensial xodimning ma'lum shaxsiy va kasbiy fazilatlarini to'plamini ham talab qiladi. Ko'pincha, ish beruvchi ishga qabul qilishda bu fazilatlarga emas, balki diplom va undagi baholarga e'tibor beradi.

Gid-tarjimonning kasbiy malakasi - bu muloqotni tashkil etish va qo'llab-quvvatlash, hozirgi vaziyatda ko'zda tutilgan dolzarb kasbiy ahamiyatga ega mavzular doirasida bayonot mazmunini yo'naltirish qobiliyatidir. Chet tilining kommunikativ kompetensiyasi tarkibidagi lingvistik kompetensiya deganda lug'at birliklari va grammatik qoidalarni bilish tushuniladi. Lingvistik va kasbiy ikki kompetensiyaning integratsiyalashuvi, o'zaro kirib borishi, qo'shilishi lingvistik-professional kompetensiyaning paydo bo'lishiga olib keladi.

Gid-tarjimonning lingvo-professional kompetensiyasi - bu ma'lum bir kasbiy sohada aniqlangan lug'atni bilish, ushbu lug'at bilan ishlash qobiliyati va chet tilida muloqot qilish qobiliyatiga asoslangan kasbiy faoliyatni amalga oshirish qobiliyatidir.

Qo'shimcha kasbiy ta'lim tizimida bo'lajak gid-tarjimonlarda lingvistik va kasbiy kompetensiyani shakllantirish uning etakchi tarkibiy qismlarini muvofiqlashtirishni ifodalovchi model asosida amalga oshiriladi.

Qo'shimcha kasbiy ta'lim tizimida bo'lajak gid va tarjimonlarda lingvistik va kasbiy kompetensiyani shakllantirish qo'shimcha kasbiy ta'lim tizimida o'qitishning o'ziga xos xususiyatlarini hisobga olgan holda quyidagi didaktik tamoyillarga asoslanadi: talabalarga yo'naltirilganlik prinsipi, kasbiy avtonomiya, hamkorlik tamoyili, yaxlitlik prinsipi, kasbiy yo'nalish prinsipi kabilar.

Qo'shimcha ta'lim tizimida talabalarning lingvistik va kasbiy kompetensiyasini shakllantirish, shartli nutq va nutq mashqlarining muvozanatli nisbati asosida qurilgan mashqlar tizimiga asoslangan maxsus ishlab chiqilgan metodika asosida amalga oshiriladi.

Zamonaviy ko'p bosqichli qo'shimcha kasbiy ta'lim tizimi mutaxassislariga o'z malakalarini oshirish yoki qayta tayyorlash va yangi faoliyat sohasida ishlash huquqini beruvchi malakalarni olish imkonini beradi. S.G. Molchanov ta'kidlaganidek oliy va qo'shimcha kasbiy ta'limning maqsadlari turlichadir.

Taklif etilayotgan metodologiya boshqa chet tillari va boshqa mutaxassisliklarni o'qitishda qo'llanilishi mumkin. Metodikaning asosiy qoidalari til universitetlarida o'qitish amaliyotida, talabalar uchun intensiv ta'lim kurslarida va o'quv qo'llanmalarini tayyorlashda qo'llanilishi mumkin.

THE ROLE OF EXACT SCIENCES IN THE ERA OF MODERN DEVELOPMENT



Kelajakdagi gid va tarjimonlarda lingvistik va kasbiy kompetentsiyani shakllantirish uchun quyidagi komponentlar asosida model yaratilgan: maqsadli-tinglovchilarning natijalarga erishish istagini aks ettiruvchi; mazmunli-kasbiy yo'naltirilgan o'quv materialiga va haqiqiy muloqot sharoitlarini taqlid qiluvchi faoliyat mazmuniga asoslangan; lingvo-professional kompetentsiyani shakllantirishning texnologik, shakllari, vositalari, mashqlar tizimi; diagnostika usullarini tanlashga asoslangan baholovchi va samarali faoliyatdir.

Qo'shimcha kasbiy ta'lim tizimida bo'lajak gid va tarjimonlarda lingvistik va kasbiy kompetentsiyani shakllantirish, qo'shimcha kasbiy ta'lim tizimida o'qitishning o'ziga xos xususiyatlarini hisobga olgan holda quyidagi didaktik tamoyillarga asoslanadi: talabalarga yo'naltirilganlik prinsip, kasbiy avtonomiya, hamkorlik tamoyili, yaxlitlik prinsipi, kasbiy yo'nalish prinsiplari.

Gid-tarjimonlarni moddiy va ma'naviy jihatdan rag'batlantirish, shuningdek, ularning o'sish imkoniyatini ta'minlash xorijlik sayyohlarga xizmat ko'rsatish sifatiga yaxshi ta'sir qiladi, chunki turistik tashkilotlarning malakali xodimi xorijlik mehmonga mamlakatimizni chiroyli va maftunkor ko'rinishda taqdim eta oladi, ularga ushbu sayohatdan unutilmas, ijobiy taassurot qoldiradi. Natijada esa mamlakatning turizm sohasidagi nufuzi oshadi, chunki ketgan xorijlik sayyoh nafaqat qaytib keladi, balki o'z tanishlari va do'stlariga ham mamlakatimizdagi turistik imkoniyatlarni tavsiflaydi. Shuningdek, huquqiy muammolarni hal qilishda qonunchilikni takomillashtirish, gid-tarjimonlar uchun ularning funksiyalari, huquq va majburiyatlarini o'z ichiga olgan konsepsiyani ishlab chiqish zarur

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Ichki ziyorat turizmini rivojlantirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi 2021-yil 24-fevraldagi 100-sonli qarori.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasi turizm salohiyatini rivojlantirish uchun qulay sharoitlar yaratish bo'yicha qo'shimcha tashkiliy chora-tadbirlar to'g'risida"gi 2018-yil 3-fevraldagi 5326-sonli Farmoni.
3. Зорин, И.В. Профессиональное образование и карьера в туризме Текст. / И.В. Зорин, А.И. Зорин. М.: Советский спорт, 2005. - 528 с.
4. Иванова, Т.В. Теория и методика обучения иностранному языку: базовый курс лекций Текст. / Т.В. Иванова, И. А. Сухова. — Ч. I.,— Уфа: БГПУ, 2008.-101 с.